

HISTÒRIA

Memòries d'un brigadista desenganyat

Stein, un jueu ucraïnès, desmitifica les Brigades Internacionals i denuncia l'“engany de Stalin”

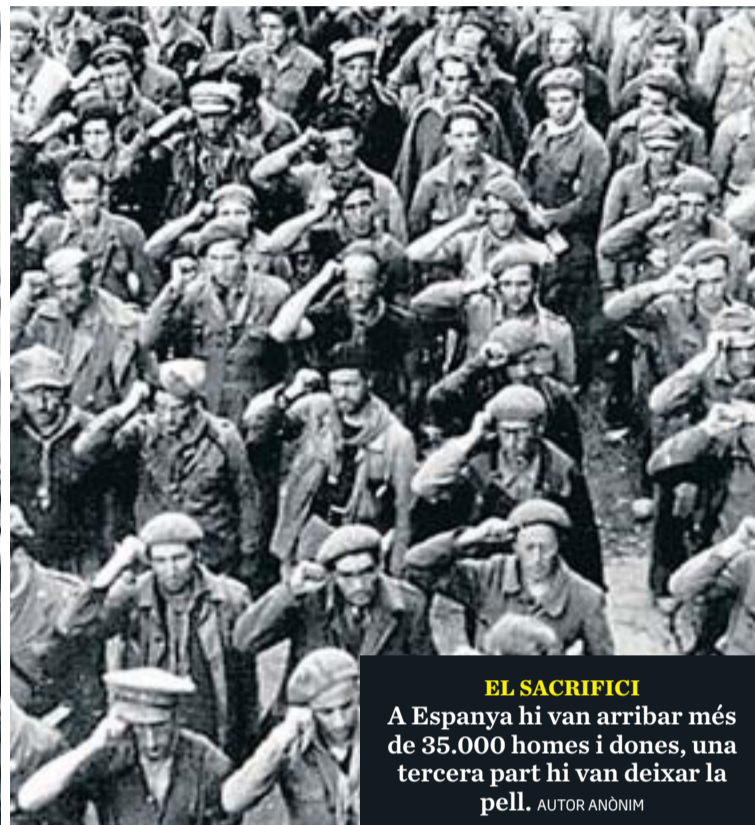
Sygmunt Stein va ser un militant comunista jueu que el 1936 va arribar a Espanya per lluitar contra el feixisme. *Brigades Internacionals*. La fi d'un mite és el seu crit de ràbia contra l'“engany de Stalin”.

SÍLVIA MARIMON

BARCELONA. Fa més de 75 anys, van arribar a Espanya més de 35.000 homes i dones. Van venir des de Sud-àfrica, Mongòlia, Palestina, l'Índia, França... La majoria tenien entre 18 i 20 anys. N'hi havia molts que mai havien agafat un fusell i els van enviar a primera línia de foc. Una tercera part van morir a les trinxeres. Un d'aquests brigadistes era un jueu d'origen ucraïnès, Sygmunt Stein (Ucraïna, 1899 - París, 1968).

Stein va ser afortunat: va sobreviure per explicar-ho i, a finals del 1938, a París, va escriure el que acabava de viure. Les seves memòries havien de sortir al diari novaiorquès en llengua jiddisch *Der Forvets*, però va esclatar la Segona Guerra Mundial i es van perdre. No van veure la llum fins al 1961 i no es van traduir al francès fins al 2012. Ara es publiquen per primera vegada en català amb un títol explícit: *Brigades Internacionals. La fi d'un mite* (Edicions 1984). És una de les poques obres que parla de l'experiència de voluntaris jueus a la Guerra Civil.

Des de la primera frase, Stein no amaga que va a Espanya a la recerca d'una esperança: “Al principi, la idea d'anar-me'n a Espanya, on havia esclatat la insurrecció de Franco, no va néixer de les ganes d'ajudar la República Espanyola, sinó de la necessitat d'ajudar-me a mi mateix”. El 1934 Stein vivia a Praga i dirigia la Gezerd, una organització comunista que feia propaganda amb l'objectiu d'instaurar una república jueva autònoma al Birobidjan (Rússia). Stein acabaria molt desenganyat i va unir-se a les Brigades Internacionals: “El món es

EL SACRIFICI
A Espanya hi van arribar més de 35.000 homes i dones, una tercera part hi van deixar la pell. AUTOR ANÒNIM

va dividir en dos camps. Tot el que era vell i reaccionari estava en el bàndol de Franco. El que era portador de somnis i de llibertat feia costat a la República”.

Les orgies i borratxeres

A Espanya, però, Stein va patir una altra decepció. Les seves memòries són el crit de ràbia d'un home d'esquerres que se sent enganyat. Al llibre descriu les atrocitats d'André Marty, un dirigent comunista francès. Detalla la corrupció, les borratxeres desenfrenades i les orgies que s'organitzaven entre l'“aristocràcia” de les Brigades. I denuncia el control rus: “L'aparell policíac estava infestat d'agents russos. No hi havia cap institució policial que no estigués controlada per ells”.

Una imatge de Sygmunt Stein. COL·LECCIÓ PRIVADA DE L'AUTOR

El llibre destil·la indignació. Stein no es mossega la llengua a l'hora de detallar la precarietat de l'exèrcit republicà, que es llançava contra l'enemic armat amb “antigalles rovellades”: “No n'hi havia prou amb l'entusiasme de les masses i la seva voluntat de lluitar”. L'objectiu de la seva ira acostuma a ser la Unió Soviètica: “L'única contribució efectiva de Rússia a l'Espanya republicana va ser la tramesa d'una esquadrilla d'avions militars”. Es carrega molts mites, entre els quals La Passionària: “Puc afirmar que no era més que una enganyifa, un miratge, una bombolla de sabó creada amb astúcia i traça pels comunistes”.

¿Exagera, Stein? ¿Menteix? Al final del llibre, un interessant epíleg de l'historiador francès Jean-Jacques Marie ajuda a respondre a

aquestes preguntes. Marie defensa la història de Stein i ho argumenta amb documents i algunes xifres, com les de l'ajuda de Stalin a la República: “El Kremlin va obtenir, així, fraternalment, un sobrebenefici de 700 milions de dòlars a l'esquena de la República Espanyola”.

Una carta d'Odette, la filla de Stein, permet conèixer qui era aquest brigadista: “El pare, durant tota la vida, es va mantenir d'esquerres i, sobretot, al costat dels treballadors en lluita”. Odette s'acomoda lamentant la mort prematura d'aquest home d'esquerres profundament antisovètic: “El pare es va morir el març del 1968, i sempre m'ha sabut greu que se n'hagués anat tan poc temps abans de la revolta del maig, un moviment que sens dubte l'hauria fet feliç”. —

El Port de la Selva
VI FIRA DE L'ESPÀRREC
6 d'abril del 2014

Programa d'actes

- 9 a 12 h. Concurs de caçar espàrrecs. Inscripció prèvia a la web o a l'Oficina de Turisme. Consulteu les bases a la web.
- 10 a 18 h. Fira comercial i d'artesanía local.
- 10 a 18 h. Fira d'entitats i associacions del municipi amb tallers, inflables i activitats per a la mainada.
- 10 a 18 h. Exposició de les receptes del llibre *La cuina de l'espàrrec de bosc*. A l'Ajuntament.
- 11 h. Presentació del llibre *La cuina de l'espàrrec de bosc* del Port de la Selva.
- 11.30 h. Sortida en barca. Inscripció prèvia.
- 12 h. Sardanes amb la Cobla els Rossinyolets. Pl. Pol Nadal i Mallol.
- 16 h. Sortida en barca. Inscripció prèvia.
- 17 h. Entrega de premis del concurs de caçar espàrrecs.
- 17.30 h. Rua amb els gegants del Port de la Selva. Sortida des del Canó i passeig pel poble.
- 18.30 h. Havaneres amb el Grup Mar d'Amunt del Port de la Selva i cremat del Cap de Creus. Platja d'Aquí de sota (davant Ajuntament.)

Organitzat amb la col·laboració de:

- Ajuntament del Port de la Selva
- Consell Comarcal de l'Escala
- Deputació de Girona
- EMPORDA
- FORA NORD
- EL PORT DE LA SELVA

Amb la participació dels comerciants, restauradors, associacions i entitats del municipi.
Tota la informació i horaris dels actes: www.elportdelaselva.cat